

RPO ÖNH
Tatiana Jaklovska
Ordförande

2020-02-12

1(9)

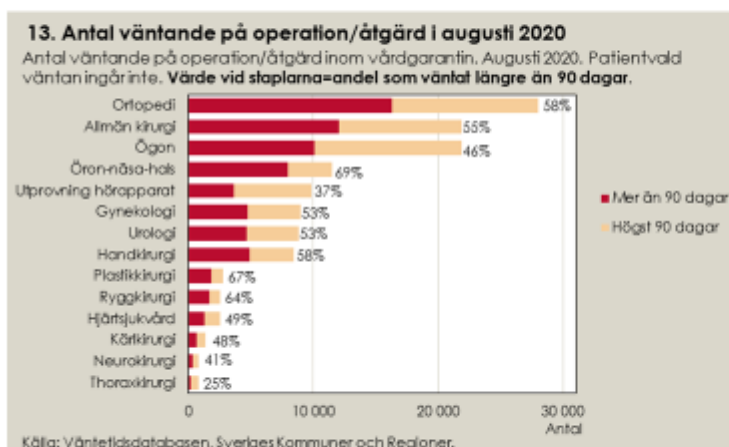
Årsrapport 2020 för RPO ÖNH

Sammanfattande analys

ÖNH verksamhet i SÖSR och nationellt slagits ut i ett par månader under våren 2020 helt. Anatomiskt område inom Öron-, näsa- och hals med högsta viruskoncentration, många utrednings- och behandlingsinterventioner med aerosolbildning i kombination med brist på skyddsutrustning samt FoHM rekommendationer och restriktioner ledde till att vår öppenvård- och operationsverksamhet hade mycket låg produktionsnivå på alla enheter. Konsekvenser och till viss del hantering skiljde sig inom resp. verksamheter därför ger varje enskild ÖNH verksamhet i SÖSR sin bild av 2020 på övergripande nivå.

SÖSR ÖNH verksamheter avviker inte från den nationella bilden, se nedan.
7 av 10 ÖNH patienter väntat över 90 dgr. Den största andelen bland kirurgiska specialiteter och 4- e mest voluminösa diagnos gruppen.

Tillgänglighetsdelegationen – NPO dialogmöte19 januari 2021

- Andelen som har väntat över 90 dagar är dock störst för området öron-näsa-hals, där närmare 7 av 10 patienter väntat över 90 dagar
- Väntetiderna ökade mer för personer 70 år och äldre
- Inga skillnader syns i längre väntan mellan män och kvinnor
- Medicinska prioriteringar har följts

Region Östergötland:

Den största utmaningen för 2020, innan vi blev varse om ytterligare en – pandemi orsakad av Corona virus, var omhändertagande av stort antal väntande för öppenvårdsbesök, behandling eller operation. Sedan mars månad när pandemin slagit i kraft har vår planering för avveckling av köer behövt omprövas. Vi har bedrivit bara akutvård och vård som inte kan anstå i enlighet med RÖ's målbild.

Under den initiala förlamande situationen med kraftig inbromsning av verksamheten under mars, april och maj har vi hittat nya arbetssätt på resp. enhet anpassade till uppdragets innehåll och patient och/eller kundgrupp. Dessa arbetssätt har vi fortsatt att använda även under resten av året som bidragit till att vi har trots allt kunnat hålla vårt mål och minskat antal väntande för behandling och besök. Dock andel som har väntat längre än 60 dgr. (RÖ's tillgänglighetsmål) och antal som väntat mer än 180 dgr. för behandling/operation försämrades.

		Väntande			Andel väntande kortare än 60 dagar		Antal väntande mer än 180 dagar		Målvärden	
		feb-20	jan-21	Förändring	feb-20	jan-21	feb-20	jan-21	Väntande kortare än 60 dagar	väntande >180
ÖNH mott+kirurgi	Nybesök	1704	1014	-690	49%	51%	270	63	52%	0
	Behandling	1264	1240	-24	36%	27%	235	438	37%	0
	Återbesök	2284	2061	-223	25%	36%	1069	488	37%	0
Hörselvården	Nybesök	758	360	-398	84%	69%	2	4	85%	0
	Behandling	924	448	-476	49%	60%	0	1	61%	0
	Återbesök	550	743	193	35%	37%	185	167	38%	0
Logopedi	Nybesök	396	252	-144	46%	56%	37	19	57%	0
	Behandling	1121	1207	86	51%	59%	62	66	60%	0
	Återbesök	436	503	67	55%	63%	23	31	64%	0

Redan under maj månad har vi kunnat utnyttja operationskapacitet hos extern leverantör av narkos- och operationssal med egen kirurgisk kompetens. Detta ledde till att vi har opererat drygt 1500 patienter med s.k. basal kirurgiska ÖNH åkommor inkl. hudtumörer under resten av året.

Höstens insats från läkare, sjuksköterskor, undersköterskor, audionomer och vårdadministratörer med kväll- och helgmottagningar gav ca 700 patienter ett öppenvårdsbesök. Detta var nödvändigt för att kunna hålla patientsäkerhet och snabbt omhänderta många remisser för nybesök som var lägre medicinskt prioriterade och därmed väntat under vår-sommar. Där fanns även patienter med

behov av fysiskt återbesök som identifierades under maj-juni månad i samband med telefonuppföljningar från väntelistor för återbesök.

Det kvarstår att lösa den framskjutna vården för vissa diagnos grupper som väntar på operation. Berörda är patienter med behov av rinologiska (näsa och bihålor) och öronkirurgiska ingrepp som kräver högspecialiserad vård och/eller sjukhusets samlade resurser/kompetenser men som inte kvalificerades inom kategori akut vård eller vård som inte kan anstå.

Det är framför allt patienter som har medicinska åkommor med lägre eller låg medicinsk prioritet (oftast inte fara för liv eller bestående men dock påverkan på livskvalité) och/eller patienter som valt själva att vänta med åtgärder eller där vården bedömt att operation/behandling bör vänta.

Vi behöver under kommande året fokusera på en återhämtning för medarbetare samtidigt som vi fortsatt håller hög patient säkerhet.

Välja rätt patient till rätt kompetens i rätt tid och rätt vårdnivå kommer att vara det avgörande för hur vi lyckas hantera framskjuten vård i linje med prioriteringsprinciperna.

Vi har identifierat patientgrupper som kräver uppmärksamhet. Sett över möjligheter att skapa "fredade flöden" för de grupper som ställts på vänt under 2020 och som pga karaktär av sin åkomma kommer alltid prioriteras lägre. Det kan ge i längden svårt hanterbar situation och ojämlik vård med undanträngning av vissa diagnosgrupper som specialiteten har uppdraget att hantera. Kapacitetsplanering för akutflöde och vård som inte kan anstå är gjort och ger en bild över kapacitet av operationsresurs för övrig vård. Parallellt görs prognosmodeller för återhämtning av den framskjutna vården.

Fortsatt arbete på regional nivå i operationsplaneringsgruppen samt resp. taktiska grupper på Vrinnevis- och Universitetssjukhuset pågår. Interna prioriteringar och strategiska beslut tagna.

Region Kalmar:

*2020 har även i **Kalmar** dominerats av förändringar i verksamheten till följd av pandemin. Operationsavdelningen var helt stängd för allt utom cancerkirurgi under två månader och resten av tiden har ÖNH haft ca 30% av ordinarie operationskapacitet. Det innebär att väntetiden för många operationer i dagsläget är över 1 år. Läkarresurs har därmed frigjorts vilket i kombination med minskat inflöde innebär att väntetiderna till besök nu är kortare än någonsin. Läkare har också lånats ut till covidvården. Även sköterskeresurs har i stor omfattning lånats ut vilket gjort att väntetiderna till CPAP-utprovning ökat kraftigt. Till följd av regionala rekommendationer under vår och sommaren om att icke akut vård för personer över 70 ska anstå har hörselvården då inte kunnat ta in äldre patienter. Detta har lett till växande kö till hörselrehabilitering.*

Region Västervik:

2020 har följderna av pandemin påverkat ÖNH verksamheten i **Västervik** som i perioder stått helt stilla. Redan innan pandemin hade vi bekymmer med operationsköer till både narkosoperationer och lokala ingrepp. Den tilldelade narkostiden har i flera års tid varit otillräcklig och den extra tilldelning vi fick under senhösten -19 och våren -20 försvann i och med utbrottet. Situationen har orsakat köer till både operation och mottagning och vi försöker hela tiden att komma ifatt. Det är fortfarande reducerad verksamhet kring narkosoperationer och till vissa ingrepp årlånga köer. Väntetiden till mottagning blir bättre men det går långsamt framåt. I Västervik har vi nu också bekymmer med tillgång på mottagningsrum pga att ett rum används som "Covidspår".

Region Jönköping:

Öron- Näs- och Halskliniken Region **Jönköpings** påbörjade år 2020 med god tillgänglighet, god ekonomi och lyckade personalrekryteringar. Tack vare systematiskt arbete med väntelistor, medicinska indikationer, utbildning, RAK och KPS, trots minskat antal läkarbesök kunde man behålla god tillgänglighet för besöken och operationer.

Fortsättning och utveckling av KPS arbetet planerades under år 2020 men coronapandemi tvingade oss att revidera våra planer, omprioritera och anpassa verksamheten till den aktuella situationen genom:

- Regelbunden genomgång av väntelistor med strikt medicinsk prioritering för mottagningsbesök och operativa ingrepp med anpassning av besöks rutiner i enlighet med aktuella smittskydds rekommendationer.
- Effektiv utnyttjande av operationspass på OPC även på obekväma tider. Detta hjälpte kliniken att driva säker akutverksamhet, bibehålla SVF tider och även "jobba undan" en del av operationskö. Ca 30 barntonsilloperationer köptes inom vårdgaranti hos privata vårdgivare
- utlokalisering av 7 läkare, 5 sjuksköterskor, 4 undersköterskor och 1 vårdadministratör till arbete på Covid enheter flera veckor under våren och hösten.
- Flexibilitet i schemat för att lösa problem med hög sjukfrånvaro orsakad av obligatorisk karens vid covidliknande symptom och enstaka bekräftade fall av covidinfection
- Organisation av covid-trakeostomi team för utförande av trakeostomi en demand på Covid IVA i Eksjö och Jönköping samt trakeostomikonsult för hjälp med omvårdnad och dekanylering av utskrivna från IVA patienter inom hela Jönköping regionen.

Jönköpings län hade under långa perioder mycket hög beläggning på samtliga IVA enheter och samband med detta tredubblades antal öppna trakeostomier utförda av ÖNH kliniken och i paritet med detta kraftigt ökade behov av tillsyn, omvårdnad och ÖNH konsultation vid postcovid/ IVA-vård.

- Under första halvåret många patienter tackade nej till elektiva och även akuta besök på samtliga mottagningar, särskilt patienter i gruppen >70 men i andra halvåret antal patientbesök började stiga upp igen.

Trots den enorma belastningen kliniken avslutade året med god tillgänglighet för mottagningsbesök och sämre men ändå hanterbar tillgänglighet för operation. Pandemi

utmaningar är dock inte över och år 2021 kommer att kräva sålunda intensivt arbete som nytänkande i planering och organisation.

Genomförda aktiviteter

Kalmar – logopedi:

Under 2018 utreddes behovet av logopedisk rehabilitering efter stroke i region Kalmar. Utredningen visade ett förväntat ökat behov i och med den nya strokeriktlinjen. Efter detta har ett regionövergripande arbete gjorts med att kartlägga logopedins uppdrag. De båda utredningarna har utmynnat i att 4 nya logopedtjänster har tillkommit i region Kalmar. Utformning och förhoppningsvis tillsättning av dessa tjänster kommer att ske under våren 2021. (17 dec. 2020)

RAG-uppstart, riktlinjer:

RAG har i begränsad takt kunnat arbeta med uppgifter enligt handlingsplanen. Distansmöten och skriftlig kommunikation möjliggjort framtagning av gemensamma regionala riktlinjer:

- Hörselutredning hos barn
- Trombosprofylax vid ÖNH ingrepp
- Handläggning av otoskleros

ST akademi audiologi och vestibulologi

I december har genomförts en distans regiongemensam utbildning för ST läkare planerad initialt till våren 2020.

Resultat

Medicinsk kvalitet och tillgänglighet

SÖSR kliniker rapporterar till Nationellt Kvalitetsregister som har 9 delregister. För att kunna jämföra våra medicinska resultat valde vi följa upp i översynen 5 register som täcker specialitetens bredd. Bilagor presenterar medicinska resultat för SÖSR ÖNH verksamheter separat samt i jämförelse med riket inkl. analyser av resultaten.

Bilaga nr. 1 Kvalitetsregister septumplastik

Bilaga nr. 2 Kvalitetsregister tonsilloperationer

Bilaga nr. 3 Kvalitetsregister för personer med grav hörselnedsättning

Bilaga nr. 4 Svensk kvalitetsregister för Huvud- och halscancer

Bilaga nr. 5 Svenskt Öronkirurgiskt register för myringo- och ossikuloplastik

Tillgänglighetsresultat under 2020 presenteras i powerpoint bilder nr.7 och 8.

Volym och produktion

Redovisas i bilaga Statistik till årsrapport RPO ÖNH 2020 - PowerPoint presentation.

Region Östergötland:

- antal läkarbesök och sjukvårdande behandlingar sjunkit mellan 2019 och 2020 se tabellen nedan – minskning motsvarande ca 10%
- antal inkomna remisser var ca 13,5% lägre jämfört med 2019

Läkarbesök - Kontakt	2019	2020
Hörselvården US	27	124
Öron- näs- och halsmottagningen US	14 210	12 292
Öron- näs- och halsmottagningen ViN	8 900	9 395
Öronkir mottagning	2	
Totalsumma	23 139	21 811

Sjukvårdande Behandling - Kontakt	2019	2020
Hörselvården	37 010	31 525
Hörselvården LiM	6 534	5 371
Hörselvården US	20 051	16 054
Hörselvården ViN	10 425	10 100
Logopedi	6 215	7 179
Logopedimottagningen Brigaden	5 271	6 084
Logopedimottagningen US	561	680
Öron- näs- och halsmottagn logopedi ViN	383	415
ÖNH	6 282	4 620
Öron- näs- och halsmottagningen US	2 206	1 608
Öron- näs- och halsmottagningen ViN	4 076	3 012
Totalsumma	49 507	43 324

- antal utförda operationer däremot ökat, mycket tack vare upphandling av extern leverantör för basal kirurgiska ingrepp (en del av taktisk hantering – ”fredade flöden”)

Antal operationer	2019	2020
Slutenvård - avdelning 27	464	474
Dagkirurgi US (COP US)	284	234
Dagkirurgi (DAK+Ekoxen)	1 834	2 242
Totalsumma	2 582	2 950

Antal operationer	2019	2020
US	336	350
ViN	10	12
Totalsumma	346	362

Utvecklingstendenser

Region Östergötland:

- RÖ hade 2020 minskat remissinflödet relaterad till pandemi och det är fortfarande inte på 2019 nivå. De senaste 3-4 åren innan pandemin har inflödet av remisser ökat marginellt år efter år (+ 100-200 fler remisser/år)
- vi ser tydliga tendenser att uppföljningar stannar ofta och länge inom specialiteten och vi har svårt att överflytta de till primärvården; detta leder till ökning av väntande för återbesök
- trots generellt minskning av remisser under pandemiåret har vi fortsatt mycket högt och ökande volym av hudtumörer som opereras på olika arenor inkl. mottagningsrummen – denna volymökning lyftes som verksamhetsförändrings analys i samband med budget arbete 2021
- RÖ har enligt regionens målbild prioriterat akut vård och vård som inte kan anstå och därmed har beläggning inom slutenvården präglats av cancer och akuta patienter med de svängningar i antal inneliggande patienter det innebär
- En trend att lyfta för hela specialiteten är ett tydligt ökat behov av teknisk utrustning på mottagning och operation – decentraliserad utbildning, tvärprofessionellt och multidisciplinärt omhändertagande av patienter intern samt över regiongränser och framöver även nationellt kräver utrustning med möjlighet för bild- och inspelning, videoskop som i sin tur behöver hanteras och förvaras utifrån speciella hygien- och säkerhetskrav (låsbara skåp eftersom det är stöldbenägen utrustning, ventilation, diskmaskiner osv.) – ekonomisk uppföljning tyder på att DRG utveckling följer inte

med denna trend

Kalmar

I Kalmar minskade remissinflödet med ca 15% under 2020. Det bedöms som helt beroende på corona-effekter. Vi fortsätter ändå fokusera på att besvara och avvisa de remisser där utredningen på HC behöver kompletteras.

Kalmar har utfört lika många hudingrepp under 2019 som 2020 och har i dagsläget mycket korta väntetider. Kalmar upplevde ingen ökning av inflödet under 2020.

De senaste 5-10 åren har antalet ineliggande patienter på ÖNH i Kalmar stadigt minskat. Det beror till stor del på poliklinisering av kirurgi men vi har under 2020 upplevt en ytterligare minskning vilket sannolikt förklaras av Corona även om förekomsten av t ex vesibularisneurit inte borde ha förändrats. Det är sannolikt samma oväntade effekt som man ser inom andra områden som stroke och hjärtinfarkter.

De flesta hälsocentraler håller hög kvalitet och gör den uppföljning som kan förväntas. Vi har alltid följt upp peritonsilliter och svåra externa otiter hos oss och ser ingen förändring där.

Resultat av samverkan

Nationell nivå

- NPO ÖNH utarbetade prioriteringsstöd för operationer inom ÖNH med syftet att skapa förutsättningar för jämlikvård - standardisera medicinska prioriteringar
- Pågående arbete med Nationell Högspecialiserad Vård samt Samordnade och personcentrerade vårdförloppen

Sjukvårdsregional nivå

- Fortbildning för specialister har stått still under året
- Första kullen läkarstuderande startat i Kalmar HT 2020
- RAG handlingsplan (Bilaga nr.6 i ppt. presentation) – regionala riktlinjer
- ST akademi audiologi- och balansorgan genomfördes på distans senhöst 2020
- ST-akademin esofagus planerad till hösten 2020 uppskjuten till vår/sommar 2021

Lokal nivå och kommuner

- RÖ fortsätter med kategorisering av operationer till olika vårdnivåer – slutenvård, dygn- och dagkirurgi samt mottagningskirurgi (hudtumörexcisioner är ytterligare

uppdelade beroende på storleken, lokalisation inom huvud- och halsområdet samt samsjuklighet till ingrepp i lokal anestesi, sedering eller narkos)

- Efter tillskott av externa leverantörer av operationsresurs har även uppdelning till resp. operationsarena utkristalliserats
- Kartläggning av logopedins resurs- och uppdrag inom RÖ fortsätter med syftet att öka förutsättningar för jämlikvård samt identifiera samverkansvinster
- Inriktningsbeslut om samverkan kring nyttjande av dietistkompetens inom SC tog form under hösten 2020 – svårt rekryterad kompetens som är en viktig del av våra tvärprofessionella team (cancer pat., pat. med dysfagi, läpp-käk-gomspalt)
- Samarbete inom RÖ och mellan RÖ och Kommuner kring utbildning av personal i Kommunal vård- och omsorg i omvårdnad av patienter med trakeostomi pågår
- Under hösten har även dialogerna med primärvården intensifierats kring Kliniskt kunskapsstöd som en del av pågående nationellt arbete med Kunskapsstyrningen
- I Kalmar har en representant för primärvården utsetts för varje sjukhusspecialitet. Ett par möten har hållits och det upplevs positivt att ha en tydlig kommunikationskanal.

Patientföreträdare

- Patient representation finns i dem stora kroniska diagnosgrupperna med stark patientföreningsorganisation bakom - cancer, hörselnedsättning samt vid forsknings- och förbättringsarbeten var projektets inriktning motiverar det
- I samband med USVE utvärdering av ÖNH RÖ genomfördes en översyn av patient medverkan inom ÖNH RÖ (Bilaga nr. 7)